

Jesenska pesem.

Kar več vesne v logu ni,
drobna ptičica molči:
komaj včasi, le še včasi
plaho se oglasi . . .

Kar mladosti v srcu ni,
več radosti v srcu ni,
pesmica samo še včasi
tožno se oglasi . . .

Bogumil Gorenjko.

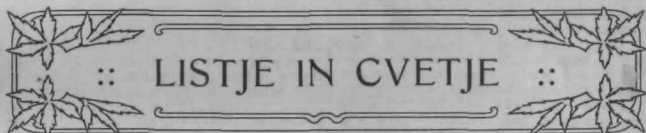

Prvi sneg.

Hladne sapice pihljajo,
vrabec skriva se pod streho,
snežec pada na zemljo.
Prav polagoma snežinke
vsipljejo se na poljano
in potresajo goro.

Glej, že iz vasi koraka
čilih dečkov tropa glasna
s sankami na strmi breg;
kar počakati ne more,
da pobelil na debelo
hribec naš bi beli sneg.

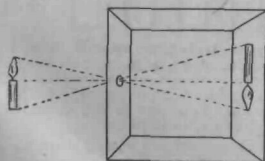
Mokriški.

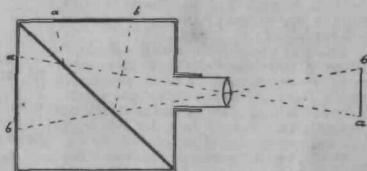
Koristna zabava.

5. Temnica (camera obscura*).

V primeroma kratki dobi je postala fotografija izredno velikega pomena. Najprej so jo rabili za slike oseb in pokrajin. Dandanes pa daje fotografija posebno znanosti mnogo važnih pomočkov. Kaj bi bilo n. pr. naravoslovje brez fotografije? Celo do zvezdnatega neba po daljnogledih sega fotografija; pa tudi stvari, ki jih opazi človeško oko le po drobnogledu, je mogoče fotografirati. Tudi mnogo plemenitega razvedrila donaša fotografija tistemu, ki se posebej zanima za njo. Danes si oglejmo za kratek čas temelj fotografske umetnosti: temnico, in sicer tako preprosto, kakor si jo lahko sami napravimo.

Slika št. 6.

Slika št. 7.

Iz lepenke si priredimo kocko s stranico n. pr. 20 cm. V sredi ene ploskve naredimo majhno luknjico, 3 do 5 mm premera. Na nasprotni strani pa mesto cele ploskve pustimo le okvir iz lepenke, ki ga prepnemo s prosojnim papirjem, t. j. s tankim papirjem, ki smo ga napojili z oljem. Če postavimo to pripravo nasproti svetlim predmetom, morda proti pokrajini ali cesti z okna svojega stanovanja, se nam bo pokazala na prosojni steni narobe obrnjena slika svetlih predmetov. Na sliki (št. 6) je videti, kako bi se pokazala v temnici

*) Latinsko. Izgovori: kámara obskura, temna sobica, temnica.

slika goreče sveče. Po naravnem zakonu, da se svetloba premočrtno širi na vse strani prihajajo skozi luknjico žarki od vrha sveče navzdol v temnico, od spodnjega dela pa navzgor. Če hočemo videti sliko pokončno, je treba, da denemo v temnico zrcalo od sprednjega spodnjega roba do vrhnega zadnjega roba. Žarki od predmeta *a b* (št. 7) padajo na zrcalo, se odbijajo in prihajajo na vrhno ploskev pri *a b*. V tem slučaju seveda mora biti zgornja stena kocke prosojna. Posebno lepo sliko dobimo, če mesto luknjice rabimo stekleno lečo (povekševalno steklo). Ker je pa pri stekleni leči odvisna slika od prave lege točke, ki ji pravimo gorišče, mora biti ta leča tako pritrjena v primerni, čeprav le papirnati cevi, da se da premikati. Poizkušati je treba toliko časa, da se vidi jasna slika. — Prvi je temnico sestavil slavni slikar Leonardo da Vinci (1452–1519). J. D.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Brada.

Boljši brez brade nego brez glave. (*Več je vreden moder mladenič nego nespameten mož.*)

Bolje pod brado starega nego pod bičem mladega. (*Stari so izkušeni in prizanesljivi, mladi vihtrasti in čestokat neusmiljeni.*)

Brada gori, ne glej na las! — Če se brada vnema, je glava v nevarnosti. (*V nesreči in nevarnosti je treba reševati na pravem kraju in pravočasno.*)

Brada stori moža. — Mož brez brade, konj brez grive. (*Kaj ne, lep zagovor bradatim.*)

Brada še ne stori vsega. — Brada še ni vse, sicer bi bil kozel več nego mož. — Če si bradat, bodi tudi možat! (*Ker brada naznanja moško dobo, se mora ujemati tudi primerno vedenje.*)

Dobro namazana brada je že napol obrita. — Brado zato najprej namažejo, da se lažje obrije. (*Kdor hoče uspešno delovati, naj pred vsem skrbi za dober začetek, za dobro podlago.*)

Ko je brada namazana, jo je treba obriti. (*Vsako delo o pravem času! Nič polovičarsko.*)

Trdi bradi je treba ostre britve. (*Za izredna dela izredna sredstva.*)

Bolje mrmrati v brado nego v zrak. (*Bolje je jezo ohraniti zase in voljno požreti, nego razgrajati.*)

Brada se obrije, a koreninice ostanejo. — Brij se in strizi, brada in lasje pa le zopet zrasto. (*Hudo nagnenje se ne da popolnoma vničiti; treba je človeku neprestane vojske.*)

Siva brada pa rdeče ustnice so si malokrat v prijateljstvu. (*Namreč zato, ker siva brada naznanja visoko starost in oslabiljenje.*)

Brada dorasla, pamet ne dozorela. (*Tako se očita, če že prileten mož ni moder.*)

Kdor nima nič brade, naj ne zaničuje onega, ki ima le kratko. (*Pove nekaj sličnega kot Gospodova prilika o brunu in pezdiju.*)

Reki: Zadnjikrat so ga obrili. (*Ako je kdo že blizu smrti.*) — Koga obriti (= golju-

fati.) — Povedati kaj komu v brk (= *naravnost*). — Brado komu čehljati ali gladiti (= *prilizovati se*). — Za brado koga privleči (= *prisiliti*). — Na brado prodati ali kupiti (= *na upanje, ker tu pomeni brada toliko kot moško besedo.*)

Novi listi in knjige.

Spillmannove povesti. XV. zvezek. *Angelj suznjev*. Brazilska povest. Spisal Ambroz Schupp iz dr. J. Prevel Ivan Pirnat, nadučitelj. V Ljubljani 1908. Založila „Katoliška Bukvarna“. Cena 40 v, kart. 60 v. — Jako lepa in pristrčna povest. Ta ljubka knjižica naj bi se širila v toliki množini, da bi jo dobil lahko v roke vsak učenec. Še odraslim bo koristna, zlasti članom Marijinih družb.

Glavnik.

(Naloga. Priobčil „Internus“.)

Razvrstite te-le črke: aaaaaa, b, e, i, j, j, j, H, nnnn, o, rr, s, uu, z, tako, da vam pove zgornja vrstica mesto na Kranjskem, v navpičnih vrstah (zobeh) pa naj se čita: 1. moško ime, 2. poljsko orodje, 3. moško ime in 4. gora na Notranjskem.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Listnica upravnistva.

Ker se leto bliža že koncu, prosimo, naj bi p. n. naročniki blagovolili poravnati, kar so še na dolgu.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnistvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.